

วันนี้ที่सानอย

• ภาพประกอบข่าว

คมชัดลึก : ผมกลับมาเยือนसानอยอีกครั้งหลังจากเวลาผ่านไป 6-7 ปี แม้ว่าสภาพโดยทั่วไปจะไม่แปลกตาไปจากเดิมมากนัก ไม่ว่าจะเป็นอาคารเก่าๆ การแต่งกายของผู้คน หรือร้านเฟลอ ร้านน้ำชาข้างถนน ที่เนืองแน่นไปด้วยลูกค้าที่ลอมวงรับประทานอาหาร

หรือสนทนากันบนม้านั่งเตี้ยๆ แต่ก็สัมผัสได้ถึงพลวัตแห่งการเปลี่ยนแปลงที่เคลื่อนตัวไปพร้อมๆ กัน นับตั้งแต่การก่อสร้างและซ่อมแซมตึกรามบ้านช่องตามย่านต่างๆ รถมอเตอร์ไซด์ที่เข้ามาครอบครองพื้นที่ถนนแทนที่รถจักรยานสองล้อ และร้านรวงที่คึกคัก

หลายคนที่มาसानอย ซึ่งมีชื่อเดิมว่า ทาลอง หรือ มังกรทะเลยานฟ้า มักจะหลงไหลในบรรยากาศของเมืองเก่าและวิถีชีวิตที่เรียบง่ายของชาวเมือง แต่ภายในเวลาอีกไม่นานนัก สานอยก็จะต้องเปลี่ยนแปลงไปตามกระแสโลกาภิวัตน์อย่างไม่มีทางที่จะหลีกเลี่ยง ไกลออกไปจากเมืองเก่าไม่มากนัก สานอยกำลังสร้างเมืองใหม่ที่ขยายพื้นที่ออกไป 3 เท่าตัวอย่างรีบเร่ง ซึ่งจะทำให้กรุงसानอยเป็นเมืองขนาดใหญ่ที่มีพื้นที่ประมาณ 300 ตร.กม. ประกอบด้วยถนนหนทางที่กว้างขวาง ศูนย์ราชการ อาคารธุรกิจ ศูนย์การค้าขนาดใหญ่ รถใต้ดิน และอาคารพักอาศัยที่ทันสมัย รวมถึงตึกที่สูงที่สุดในเวียดนาม สิ่งเหล่านี้จะพลิกโฉมนครเก่าแก่ที่กำลังจะมีอายุ 1,000 ปี ในวันที่ 10 เดือน 10 ปี (20) 10 ให้กลายเป็นเมืองที่มีความใหม่เอี่ยมในทุกๆ ด้าน เพื่อรองรับประชากรกว่า 9 ล้านคน และเศรษฐกิจการค้าที่กำลังเติบโตอย่างรวดเร็ว

การที่รัฐบาลเวียดนามตั้งความหวังไว้กับการท่องเที่ยวคอนข้างสูง โดยหาทางเพิ่มจำนวนและคุณภาพของนักท่องเที่ยว จากปัจจุบันปีละ 4 ล้านคน ให้เพิ่มขึ้นอีกหนึ่งเท่าตัวในอนาคตอันใกล้ ทำให้सानอยกำลังจะเป็นเมืองท่องเที่ยวอย่างเต็มรูปแบบ ทั้งในส่วนของโรงแรมที่พักในรูปต่างๆ ร้านอาหาร แหล่งบันเทิง และการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ๆ ซึ่งเป็นเรื่องที่น่าจับตามองว่า เวียดนามจะมีวิธผสมผสานวัฒนธรรมเก่าแก่กับชีวิตสมัยใหม่ได้อย่างไร และความเปลี่ยนแปลงจะทำให้เสน่ห์ของसानอยเหือดหายไปหรือไม่

นอกจากการสร้างเมืองใหม่แล้ว รัฐบาลเวียดนามยังมีโครงการระดับอภิมาหาโปรเจกต์อีกหลายโครงการเพื่อเชื่อมโยงเมืองต่างๆ กับसानอย เช่น การสร้างทางด่วนระหว่างसानอยกับฮาลอง ซึ่งจะร่นเวลาการเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ คือ ฮาลอง เบย์ จาก 2 ชั่วโมง ให้เหลือเพียง 45 นาที และที่สำคัญคือทางด่วนจากसानอยไปไฮจิมนห์ซิดี ซึ่งจะเชื่อมโยงภาคเหนือกับภาคใต้ของเวียดนามเข้าด้วยกันด้วยระบบคมนาคมที่สะดวกรวดเร็ว และเป็นส่วนหนึ่งของทางหลวงสายเอเชียที่ค้ำเด็งมาหลายทศวรรษ

อย่างไรก็ตาม การพัฒนาจำเป็นที่จะต้องใช้เงินจำนวนมหาศาล และสิ่งที่มีมักจะมาพร้อมกับการพัฒนาคือหนี้สิน เมื่อปีที่แล้วเวียดนามมีหนี้ต่างประเทศประมาณ 27.92 พันล้านดอลลาร์ หรือในราว 39 เปอร์เซ็นต์ของจีดีพี ซึ่งหนี้ส่วนใหญ่ประมาณ 21 พันล้านดอลลาร์เป็นเงินกู้จากองค์กรพัฒนาแห่งเอเชีย (โอดีเอ) ซึ่งเงินที่เวียดนามกู้ยืมมาจากต่างประเทศนี้แน่นอนว่าส่วนหนึ่งถูกนำมาใช้ในการพัฒนาसानอย แต่การพัฒนานั้นจะทำให้ "มังกรพันปี" เป็น "มังกรทะยานฟ้า" ได้ขนาดไหน เป็นเรื่องที่ต้องติดตามกันต่อไปครับ

มองเวียดนาม

คมชัดลึก : ถ้าถามคนเวียดนามว่าอะไรคือสิ่งที่เป็นปัญหาสำคัญของพวกเขา คำตอบที่ได้รับมักจะมีอยู่ 3 เรื่องใหญ่ๆ เรื่องแรกได้แก่ที่อยู่อาศัย เรื่องที่สองคือระบบสาธารณสุขและเรื่องที่สามคือระบบการแพทย์

เมืองใหญ่ๆ อย่างฮานอย โฮจิมินห์ซิตี หรือดานัง กำลังเป็นปัญหาของคนที่ย้ายอยู่ในเมืองเหล่านั้น เนื่องจากการเคลื่อนย้ายของประชากรจากชนบทเข้ามาทำงานในเขตตัวเมือง ประกอบกับพื้นที่ซึ่งมีอยู่อย่างจำกัดได้กลายเป็นชุมชนของนักธุรกิจด้านอสังหาริมทรัพย์ ที่กว้านซื้อที่จากชาวบ้านมาขายต่อหรือสร้างโรงแรม อาคารพาณิชย์ ศูนย์การค้า หรือคอนโดมิเนียมราคาแพง ทำให้คนในระดับล่างขาดแคลนที่อยู่อาศัย รวมทั้งการที่ต้องใช้เงินสำหรับค่าเช่าที่พักในราคาที่สูงขึ้น

สาธารณสุขยังคงเป็นปัญหาหลักของเวียดนาม ทั้งเรื่องถนนหนทาง ไฟฟ้า น้ำประปา การระบายน้ำเสีย ระบบโทรคมนาคม และอื่นๆ เวียดนามยังขาดทางหลวงแผ่นดิน ทางหลวงชนบท ที่เชื่อมโยงเมืองต่าง ๆ ทั่วประเทศเข้าด้วยกัน และภายในตัวเมืองก็ยังมีถนนสายสั้นๆ แคบๆ ที่การจราจรแออัด และแทบทุกครั้งที่ฝนตกหนักน้ำก็จะท่วมขังบนผิวถนนเพราะท่อระบายน้ำมีขนาดเล็กและอุดตัน น้ำประปาของเวียดนามนั้น นักท่องเที่ยวมักจะได้รับคำเตือนล่วงหน้าจากหนังสือแนะนำการท่องเที่ยวเวียดนามว่ายังไม่มีความสะอาดเพียงพอ ส่วนตามชนบทก็ยังมีไฟฟ้าใช้วันละไม่กี่ชั่วโมง และการที่ไฟฟ้าดับถือเป็นเรื่องปกติ ซึ่งผลักดันให้รัฐบาลเวียดนามมีโครงการจะสร้างโรงไฟฟ้าปรมาณูเพื่อแก้ไขปัญหาเรื่องการขาดแคลนพลังงานไฟฟ้า แม้จะมีเสียงคัดค้านจากประเทศเพื่อนบ้านอยู่บ้างก็ตาม

ในเรื่องของการแพทย์นั้น เวียดนามยังขาดแคลนทั้งบุคลากร โรงพยาบาล และอุปกรณ์ทางการแพทย์ที่ทันสมัย และอาชีพแพทย์ก็ไม่ใช่อาชีพที่คนเวียดนามรุ่นใหม่ใฝ่ฝัน เท่ากับวิศวกร นักธุรกิจ นักคอมพิวเตอร์ หรืองานด้านโรงแรมและการท่องเที่ยว

อย่างไรก็ตาม ยังมีความกังวลใจเรื่องใหม่ของคนเวียดนาม นั่นคือการที่จำนวนประชากรซึ่งในปัจจุบันนี้มีอยู่ประมาณ 85 ล้านคน กำลังจะก้าวขึ้นสู่หลัก 100 ล้านคน ภายในอีก 10 ปีข้างหน้า ซึ่งนั่นหมายความว่าหากไม่สามารถบริหารจัดการกับปัญหาสามประการข้างต้นได้อย่างทันการณ์ เวียดนามก็อาจจะต้องเผชิญกับปัญหาข้อที่สี่คือเรื่องอาหารที่จะเลี้ยงดูประชาชนภายในประเทศ

แม้ว่าการขาดแคลนอาหารจะเป็นสิ่งที่คนเวียดนามในยุคสงครามปลดปล่อยประเทศเคยเผชิญมาแล้ว จนโฮจิมินห์บัญญัติให้เป็นหนึ่งในศัตรูที่จะต้องต่อสู้เพื่อเอาชนะให้ได้ โดยลำดับสงครามกับความหิวโหยไว้ในอันดับต้น สงครามกับความโง่หรือความไม่รู้หนังสือไว้ในอันดับรอง และสงครามกับศัตรูต่างชาติที่เข้ามารุกรานไว้ในอันดับหลังสุด แต่คนเวียดนามในปัจจุบันนี้ อาจจะไม่ได้นึกถึงคำพูดของลุงโฮเท่าใดนัก เพราะสภาพชีวิตที่สุขสบายและวิถีชีวิตซึ่งเปลี่ยนไปจากอดีต ซึ่งหากเกิดสภาวะการขาดแคลนอาหารขึ้นจริง ก็อาจจะกลายเป็นปัญหาหนักที่สุดของรัฐบาลเวียดนาม

และการทำสงครามกับความหิวโหยครั้งใหม่ในยุคสมัยของคนรุ่นใหม่ที่คุณเคยกับชีวิตที่สะดวกสบาย เช่นทุกวันนี้ก็คงจะยากเย็นยิ่งไปกว่าเดิมอย่างแน่นอน

ฟ้าใหม่ในเวียดนาม

• ภาพประกอบข่าว

คมชัดลึก :วันที่ 2 กันยายน ปีนี้ เป็นวันครบรอบ 65 ปี แห่งการประกาศเอกราชของเวียดนาม นับจากวันที่ญี่ปุ่นพ่ายแพ้ในสงครามมหาเอเชียบูรพา และโฮจิมินห์ฉวยโอกาสแยกเวียดนามเป็นอิสระจากอินโดจีนของฝรั่งเศส แต่เอกราชของเวียดนามก็ไม่ได้มาด้วยความราบรื่น เพราะหลังสงครามโลกครั้งที่สอง ฝรั่งเศสได้หวนกลับมายึดครองเวียดนามใหม่

จบลงด้วยการยอมแพ้อย่างไม่มีเงื่อนไขของฝรั่งเศส หลังศึกเดียนเบียนฟู ซึ่งทำให้โลกได้รู้จักชื่อของ นายพลหว่า เหวียน ยาบ หรือที่คนไทยเรียกว่า โว เหงียน เกียบ และความทรหดของทหารเวียดนามที่ต่อกรกว่าทหารฝรั่งเศสในทุกๆ ด้าน แต่มีเพียงอย่างเดียวที่ฝรั่งเศสสู้ไม่ได้ก็คือหัวใจที่ไม่มีความกลัว

และแม้ฝรั่งเศสจะยอมถอนตัวออกไปแล้ว แต่เวียดนามก็ยังเผชิญกับการถูกแบ่งประเทศออกเป็นสองส่วน และต้องทำสงครามปลดปล่อยประเทศจากสหรัฐอีกเป็นเวลาร่วม 20 ปี จนถึง ค.ศ.1975 เวียดนามเหนือและใต้จึงรวมกันเป็นประเทศเดียวได้สำเร็จ แต่โฮจิมินห์ซึ่งใช้เวลาตลอดชีวิตในการต่อสู้เพื่อความเป็นเอกราชและเอกภาพของชาติ ก็จากโลกนี้ไปก่อนที่จะมีโอกาสได้เห็นวันที่เขารอคอย ซึ่งในบรรดานักปฏิวัติรุ่นนั้นก็เหลือเพียงนายพลหว่า เหวียน ยาบ ที่เพิ่งฉลองอายุ 100 ปี ไปเมื่อปลายเดือนสิงหาคมปีนี้ เพียงคนเดียว ที่มีชีวิตอยู่ดูความเป็นไปของเวียดนามตลอดระยะเวลา 65 ปีที่ผ่านมา

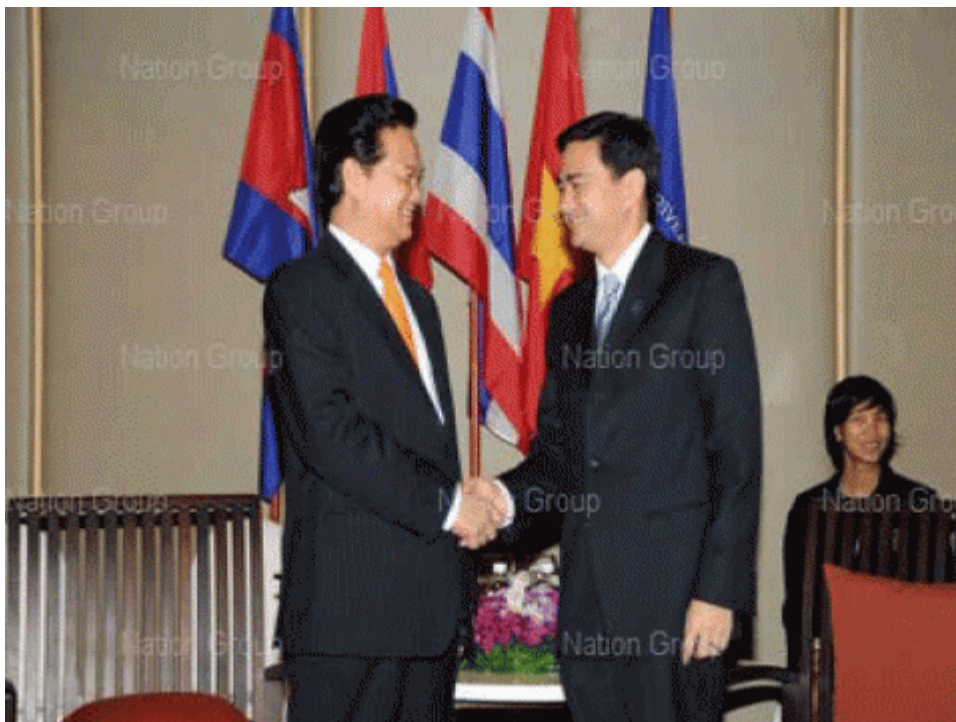
นับตั้งแต่ปี 1945-1975 เวียดนามผ่านการเปลี่ยนแปลงมาโดยลำดับ จากการทู่เมเทชีวิต และเลือดเนื้อเพื่อการรวมชาติ ทำให้เวียดนามต้องเผชิญกับแรงกดดันทั้งด้วยกำลังทหาร และเศรษฐกิจ ตลอดจนการถูกโดดเดี่ยวประเทศจากมหาอำนาจหลายชาติ กว่าจะสามารถยืนอยู่ในประชาคมโลกได้อย่างเต็มภาคภูมิ

ภายหลังสงครามกู้เอกราชสิ้นสุดลง เวียดนามได้หันมาทำสงครามครั้งใหม่กับเศรษฐกิจที่ทรุดโทรม แม้ว่าในระยะแรกผู้นำในพรรคและรัฐบาลที่ก้าวขึ้นในสนามรบมานานอาจจะสับสนกับสภาวะการณ์ของโลกในยุคปัจจุบันและการกำหนดทิศทางของประเทศหลังสงครามเย็น แต่เมื่อรัฐประกาศใช้นโยบายปฏิรูปเศรษฐกิจ หรือ “โดยเหมย” (Doi Moi) ในปี 1986 ก็ทำให้เศรษฐกิจเวียดนามรุดหน้าไปอย่างรวดเร็ว

จาก 65 ปีที่แล้วจนถึงวันนี้ เวียดนามได้ก้าวสู่ความปึกแผ่น และเป็นประเทศที่มีศักยภาพทางด้านเศรษฐกิจประเทศหนึ่งในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และกำลังเร่งพัฒนาประเทศในทุกๆ ด้าน แต่ยังคงรักษาการบริหารปกครองในลักษณะสังคมนิยมตามแนวทางของโฮจิมินห์ไว้อย่างเหนียวแน่น จึงทำให้เกิดรูปแบบของทุนนิยมแบบสังคมนิยม ซึ่งเป็นการนำจุดแข็งของการเมืองการปกครองที่สังคมนิยมมีอยู่ มาผนวกกับความเข้มแข็งและหลากหลายทางเศรษฐกิจอันเป็นคุณลักษณะที่โดดเด่นของเสรีนิยมทางการค้าแบบทุนนิยม

และ 65 ปีของเวียดนาม น่าจะเป็นบทเรียนและแบบอย่างให้คนไทยได้ศึกษาถึงความรักชาติ การเสียสละเพื่อชาติ และการสร้างชาติ ได้เป็นอย่างดี

เวียดนาม 2553

คมชัดลึก : ในการประชุมสมัชชาแห่งชาติของเวียดนาม สมัยที่ 9 ครั้งที่ 11 ที่กรุงฮานอย เมื่อปี 2549 ได้มีการกำหนดเป้าหมายของการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของเวียดนาม ในช่วงปี 2549-2553 เพื่อสืบต่อนโยบายโดย เหม่ย (Doi Moi) หรือการปฏิรูปเศรษฐกิจ และสังคม ที่รัฐบาลเวียดนามได้ดำเนินการมาตั้งแต่ปี 2529-2549

หากย้อนไปมองเวียดนามก่อนปี 2529 จะพบว่าเวียดนามยังมีปัญหาเรื่องการกำหนดทิศทางของประเทศ เนื่องจากผู้นำซึ่งเป็นคนรุ่นเก่าส่วนหนึ่งยังปลอบปล้ำกับชัยชนะในสงครามเวียดนาม ขณะที่บางส่วนยังยึดมั่นในแนวทางสังคมนิยมที่อยู่คนละขั้วกับทุนนิยม รวมทั้งนโยบายปิดล้อมทางเศรษฐกิจของสหรัฐ และกลุ่มประเทศที่เป็นพันธมิตรกับสหรัฐ จึงทำให้เศรษฐกิจของเวียดนามในยุคนั้นอยู่ในสภาพที่ย่ำแย่ จนได้รับการวิพากษ์วิจารณ์จากปัญญาชนในประเทศ

การวิพากษ์ซึ่งเป็นที่กล่าวขานกันมาก คือข้อเขียนของ นายลิว กวาง หู (Luu Quang Vu) นักเขียนที่มีชื่อเสียงของเวียดนาม ที่ตั้งคำถามต่อรัฐบาลและพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามว่า ทำไมญี่ปุ่นซึ่งเป็นประเทศที่พ่ายแพ้สหรัฐอย่างยับเยินในสงครามโลกครั้งที่ 2 จึงสามารถพลิกฟื้นเป็นประเทศผู้นำทางเศรษฐกิจได้ภายในเวลาไม่กี่ปี แต่เวียดนามซึ่งชนะสงครามถึง 2 ครั้ง ทั้งฝรั่งเศสและสหรัฐ กลับไม่เป็นเช่นนั้น ว่ากันว่าข้อเขียนดังกล่าว จุดประกายให้คนรุ่นใหม่หลายคนเริ่มนำความคิดใหม่ๆ มาปฏิบัติ แม้ว่าบางคนจะตกเป็นเป้าการโจมตีของพรรค แต่สุดท้ายแล้วทั้งพรรคและรัฐบาลก็ต้องยอมรับความเป็นจริง ซึ่งนำไปสู่นโยบายโดย เหม่ย เพื่อเปิดประเทศรับการค้าแบบเสรี และผ่อนปรนข้อจำกัดต่างๆ แก่ประชาชนและบริษัทต่างชาติที่เข้ามาลงทุนในเวียดนาม รวมทั้งการปรับปรุงประเทศให้ทันสมัย

20 ปีของนโยบายโดย เหม่ย ทำให้เวียดนามรุดหน้าทางด้านเศรษฐกิจ ทั้งการลงทุนจากต่างประเทศ อุตสาหกรรม การส่งออกน้ำมัน ก๊าซธรรมชาติ สิ่งทอ ข้าว และสินค้าเกษตร รวมทั้งการท่องเที่ยว และที่สำคัญได้แก่การเข้าเป็นสมาชิกอาเซียน ในปี 2538 และสมาชิกองค์การการค้าโลก (ดับเบิลยูทีโอ) ในปี 2549 ซึ่งเป็นปีสุดท้ายของนโยบายโดย เหม่ย

ตอนนี้เรามาดูกันว่าแผนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมช่วงปี 2549-2553 ของเวียดนามบรรลุผลเช่นไร ในเรื่องแรกเวียดนามตั้งเป้าหมายให้จีดีพีเติบโตอย่างน้อยร้อยละ 8 หรือ 94-98 พันล้านดอลลาร์ ภายในปี 2553 ซึ่งปรากฏว่า 6 เดือนแรกของปีนี้ จีดีพีของเวียดนามอยู่ที่ร้อยละ 6.16 เนื่องจากภาวะผันผวนของเศรษฐกิจโลก

เรื่องที่สอง เวียดนามมีความตั้งใจที่จะสร้างความเข้มแข็งให้แก่ระบบเศรษฐกิจการตลาดแบบสังคมนิยมเพื่อเป็นประเทศที่กำลังพัฒนาและทันสมัย ในปี 2563 หรืออีก 10 ปีข้างหน้า ในขณะนี้ ปัจจุบันเวียดนามมีหนี้ต่างประเทศรวมทั้งสิ้น 27.9 พันล้านดอลลาร์ หรือในราว 39 เปอร์เซ็นต์ ของจีดีพี มีอัตราเงินเฟ้อร้อยละ 19.9 อย่างไรก็ตาม เวียดนามมีข้อได้เปรียบอีกหลายประเทศในภูมิภาคนี้ในเรื่องค่าแรงงานที่ยังต่ำอยู่ รวมทั้งความมั่นคงทางการเมือง และนโยบายเศรษฐกิจที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม

เรื่องที่สาม เวียดนามเร่งรัดพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ทั้งการปรับปรุงคุณภาพของการศึกษา วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี กับผลักดันให้เกิดธุรกิจเอกชนเพิ่มขึ้น ในประเด็นนี้เป็นเรื่องที่น่าสนใจ เพราะขณะนี้ เวียดนามมีประชากรที่อายุต่ำกว่า 20 ปี อยู่ประมาณ 36 เปอร์เซ็นต์ของจำนวนประชากรทั้งประเทศ ซึ่งจะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศในอนาคต แต่การพัฒนาคนและคุณภาพชีวิต ก็คงเป็นงานใหญ่ของรัฐบาลเวียดนาม

ทั้งหมดเป็นภาพร่างและภาพจริงของเวียดนามในปัจจุบันอย่างคร่าวๆ แต่ถ้าจะดูให้ชัดๆ คงต้องรอดูกันในปี 2563 หรืออีก 10 ปีข้างหน้าครับ

อย่า(เพิ่ง)กลัวเวียดนาม

• ภาพประกอบข่าว

คมชัดลึก : ในระยะนี้มีเสียงพูดกันอยู่บ่อยๆ ว่า ประเทศไทยถูกเวียดนามแซงหน้าไปแล้วในเรื่องเศรษฐกิจ การค้า และการลงทุน หรืออีกไม่นานเราคงจะล่าหลังกว่าเวียดนาม ซึ่งคำพูดทำนองนี้ได้ก่อให้เกิดโรค "กลัวเวียดนาม" ขึ้นมาในจิตใจของคนไทยจำนวนไม่น้อย

ทั้งๆ ที่หลายคนก็คงจะหาคำตอบไม่ได้ว่าทำไมถึงเกิดความรู้สึกเช่นนั้นกับเวียดนาม แต่ไม่มีความรู้สึกแบบเดียวกันนี้กับสิงคโปร์หรือมาเลเซีย ซึ่งเป็นประเทศร่วมภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เช่นเดียวกัน ถ้าจะให้เดาอย่างเล่น ๆ ก็คือ คนไทยส่วนใหญ่ยังขาดความรู้จักประเทศเวียดนาม และวาดภาพเวียดนามไปต่างๆ โดยเฉพาะหลายคนยังคิดว่าเวียดนามเป็นประเทศคอมมิวนิสต์ หรือติด

หุติดตาภาพต่างๆ จากหนังสือกรมเวียดนามที่สร้างโดยฮอลลีวู้ด ทั้งๆ ที่สงครามยุติมานานถึง 35 ปีแล้ว และเวียดนามก็เปิดประเทศรับความเจริญจากภายนอกมาแล้วกว่า 20 ปี แถมยังมีเสรีภาพในบางเรื่องมากกว่าประเทศเสรีประชาธิปไตยบางประเทศด้วยซ้ำไป

บางคนอาจคิดว่าเวียดนามเป็นประเทศคู่แข่งทางการค้าของไทย โดยเฉพาะในเรื่องข้าวและสินค้าการเกษตร ซึ่งถึงแม้เวียดนามจะมีพื้นที่ประเทศและพื้นที่เพาะปลูกน้อยกว่าประเทศไทย แต่ในปีนี้เวียดนามก็สามารถส่งออกข้าวออกได้ประมาณ 6.5-7 ล้านตัน ขณะที่ไทยคาดว่าจะส่งออกประมาณ 8-8.5 ล้านตัน ซึ่งลดลงกว่าปีที่แล้ว แต่ตลาดข้าวของเวียดนามจะมุ่งไปในเรื่องราคามากกว่าคุณภาพ ในขณะที่ข้าวไทยให้ความสำคัญกับคุณภาพและมีลูกค้าในระดับที่สูงกว่าข้าวเวียดนาม ดังนั้นปริมาณการส่งออกจึงอาจไม่ใช่คำตอบทั้งหมดในเรื่องข้าวของไทยและเวียดนาม

ที่น่าสังเกตคือในซูเปอร์มาร์เก็ตของเวียดนามเองก็ยังมีข้าวหอมของไทยวางจำหน่าย ซึ่งแสดงว่าคนเวียดนามที่มีฐานะดีก็นิยมบริโภคข้าวไทย

ขณะที่คนไทยอาจไม่ค่อยคุ้นกับสินค้าที่ผลิตในเวียดนาม แต่คนเวียดนามค่อนข้างจะปลื้มสินค้าไทยอยู่มาก และสินค้าไทยตัวแรกที่เจาะใจคนเวียดนามสำเร็จก็คือมอเตอร์ไซค์ฮอนด้า รุ่นดริม สีเปลือกมั่งคุด ซึ่งส่งผ่านลาวเข้าไปในเวียดนาม ในยุคนั้นถือกันว่าใครขี่มอเตอร์ไซค์รุ่นนี้อยู่ในชั้นที่ไม่ธรรมดาทีเดียว และทุกวันนี้คนเวียดนามก็ให้ความนิยมสินค้าประเภทเครื่องใช้ไฟฟ้าที่ผลิตในไทย ด้วยเหตุผลที่คุณภาพดีกว่าของจีน แต่ราคาถูกกว่าของญี่ปุ่นหรือยุโรป และคนเวียดนามก็ชอบมาเที่ยวเมืองไทย เพราะใช้เวลาบินเพียงไม่ถึงชั่วโมงและค่าตัวเครื่องบินก็พอๆ กับการเดินทางในประเทศ แต่มาเมืองไทย นอกจากจะได้กินอาหารอร่อย และเที่ยวเตร่อย่างสนุกสนานแล้ว ชากลับยังซื้อสินค้าไทยที่มีราคาถูกดีดัดไม่ติดมือกลับไปด้วย

คนเวียดนามมักจะชอบคนไทย หลายคนอธิบายว่าเพราะคนไทยมีอัธยาศัยดี และเป็นมิตร

บางคนก็ชอบการบริการของคนไทย ซึ่งผิดจากในเวียดนามที่เป็นประเภท "ตามใจผู้ชาย ไม่เอาใจผู้ซื้อ" และคนเวียดนามจำนวนมากสนใจติดตามข่าวคราวของประเทศไทย ซึ่งบางคนสามารถวิเคราะห์เหตุการณ์ต่างๆ ในบ้านเราได้อย่างน่าสนใจ และ "ซิโก้" เกียรติศักดิ์ เสนาเมือง ก็ยังคงเป็นขวัญใจของแฟนฟุตบอลเวียดนามอย่างเหนียวแน่น

คนไทยอาจคิดว่าเวียดนามเป็นคู่แข่ง แต่คนเวียดนามหลายคนที่ผมพูดคุยด้วย บอกว่าเวียดนามไม่เคยคิดจะแข่งขันกับไทย แต่ถือเอาไทยกับจีนเป็นตัวอย่างในการพัฒนาประเทศ เวียดนามยังขาดประสบการณ์หลายอย่าง และต้องเรียนรู้จากไทยอีกมาก สิ่งที่เวียดนามต้องการก็คือการก้าวเดินไปด้วยกันกับไทย

ที่เล่ามานี้ก็อยากให้คนไทยในวันนี้คลายความ "กลัวเวียดนาม" เพราะความกลัวโดยทั่วไปแล้ว ทำให้เราขาดเขลา ทำให้เราก้าวร้าว และในที่สุดก็ทำให้เราดูถูกตัวเอง ดังนั้นวิธีที่จะแก้ความกลัวได้ดีที่สุด ก็คือการทำความรู้จักและทำความเข้าใจกับสิ่งที่เรากลัวครับ

มะละกา

ภาพประกอบข่าว

คมชัดลึก : ผมเขียนต้นฉบับ "วันเว้นวัน" ฉบับนี้ที่ปลายแหลมมลายู มองจากหน้าต่างห้องพักที่โรงแรมฮอลิเดย์อินน์ออกไป จะเห็นท้องทะเลช่องแคบมะละกา ซึ่งอยู่ระหว่างเมืองมะละกากับเกาะสุมาตรา ช่องแคบแห่งนี้มีความยาวประมาณ 600 ไมล์

900 ลำ หรือตกลีละ 5 หมื่นลำ ซึ่งเป็นจำนวนที่มากกว่าคลองสุเอซ ที่อียิปต์ ประมาณ 2 เท่า และคลองปานามา ในประเทศปานามา 3 เท่า

จากที่ตั้งของเมือง ทำให้มะละกาเป็นเมืองท่าที่สำคัญ และเป็นที่ยกย่องของชาติต่างๆ มาตั้งแต่สมัยโบราณ ตามประวัติศาสตร์กล่าวว่า ผู้สร้างเมืองมะละกาคือเจ้าชายปรเมศวร หรือปารมิสวรา แห่งราชวงศ์ไศเลนทร ซึ่งครอบครองนครปาเลมบัง เจ้าชายองค์นี้เสกสมรสกับเจ้าหญิงแห่งมัชปาหิต ในอินโดนีเซียปัจจุบัน ต่อมาเกิดการกบฏในเมืองมัชปาหิตและลูกหลานมาถึงปาเลมบัง ปรเมศวรจึงหลบหนีมาพึ่งใบบุญของเจ้าเมืองเดมาเชก หรือสิงคโปร์ในเวลานี้ ซึ่งตอนนั้นเมืองเดมาเชกอยู่ในอาณาเขตของสยาม แต่อยู่มาอยู่ไป เจ้าชายปรเมศวรก็ลอบสังหารเจ้าเมืองเดมาเชก จึงถูกขับออกจากเมือง จึงอพยพมาตั้งถิ่นฐานที่มะละกา

แต่ถูกทั้งสยามและมัชปาหิตอ้างอำนาจเหนือดินแดนมะละกา ปรเมศวรจึงหันไปพึ่งจีนโดยส่งทูตเดินทางไปฝากษัตริย์จีน พระเจ้ายงโลแห่งราชวงศ์หมิงจึงให้เจิ้งเหอ เป็นแม่ทัพนำกองเรือ 63 ลำ บรรทุกทหารและไพร่พล 2.7 หมื่นคนมาอวดแสนยานุภาพ ตั้งแต่จามปา สยาม ถึงชวา เพื่อปกป้องมะละกา และต่อมาก็เดินทางเข้าไปถึงกรุงศรีอยุธยา และกษัตริย์จีนยังส่งเครื่องราชอิสริยยศมา พระราชทานแก่ปรเมศวร ซึ่งปรเมศวรก็ถวายเครื่องราชบรรณาการ เป็นการแสดงว่ามะละกาขึ้นต่อจีน

อย่างไรก็ตาม ทางกษัตริย์สยามยังคงถือว่ามะละกาอยู่ในพระราชอาณาเขตของตน และส่งกองทัพมาโจมตีหลายครั้ง แต่ไม่ประสบความสำเร็จ

ในปี พ.ศ.2000 ศาสนาอิสลามเข้ามามีอิทธิพลในมะละกาผ่านทางพ่อค้าชาวอาหรับ ต่อมาอีก 52 ปี โปรตุเกสก็เดินทางมาถึงที่นี่ และเข้าครอบครองมะละกาในปี 2054 หรือเมื่อ 499 ปีที่แล้ว จนถึงปี 2184 ฮอลันดาก็เข้ามาช่วงชิงดินแดนแห่งนี้ไปจากโปรตุเกส แต่ครอบครองอยู่ได้ถึงแค่ปี 2338 ก็ต้องทำสัญญายกมะละกาให้แก่อังกฤษ และอังกฤษก็ค่อยๆ คืบคลานเข้าสู่แหลมมลายู รวมทั้งไทยต้องยอมเสียดินแดน 4 รัฐของไทยที่อยู่ต้นแหลมมลายู คือกลันตัน ตรังกานู เกดะห์ และปะริส เพื่อแลกกับการยกเลิกสิทธิสภาพนอกอาณาเขตตามสัญญาที่ไทยทำกับอังกฤษแต่เดิม

จนถึง พ.ศ.2500 อังกฤษจึงได้ให้เอกราชแก่มลายู ซึ่งรวมกันเป็นประเทศมาเลเซียในปัจจุบันนี้

ครับ นั่นคือเรื่องราวความเป็นมาของมะละกา ที่ผมมองออกไปในทะเลจากดินแดนแห่งนี้ในวันนี้ครับ

หนึ่งประเทศ สองมาตรฐาน

คมชัดลึก : ถึงแม้ว่ามาเลเซียจะประกอบด้วยประชากรหลายเชื้อชาติ โดยมีชาวมลายู จีน และอินเดีย เป็นหลัก แต่รัฐธรรมนูญของประเทศก็ให้สิทธิพิเศษของคนมลายู ซึ่งเรียกว่า "ภูมิบุตร" หรือบุตรของแผ่นดินไว้เหนือกว่าชนกลุ่มอื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการถือครองที่ดินซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญของการผลิต การศึกษา การลงทุน และการประกอบธุรกิจการค้า ฯลฯ

ในเรื่องของที่ดินนั้น กล่าวอย่างกว้างๆ ก็คือ คนมลายูที่เป็นภูมิบุตรเท่านั้น จึงจะมีกรรมสิทธิ์ในที่ดิน รวมถึงการซื้อ-การขาย หรือถ่ายโอนสิทธิ์นั้นระหว่างภูมิบุตรด้วยกันเอง คนมาเลเซียเชื้อชาติอื่น ที่ครอบครองที่ดินอยู่เดิม หากต้องการจะขายที่ดินของตนก็ต้องขายให้แก่ภูมิบุตรเท่านั้น ห้ามมิให้ขายหรือเปลี่ยนมือไปยังคนที่ไม่ใช่ภูมิบุตร และไม่มีโอกาสที่จะซื้อที่ดินเพิ่มเติมโดยเด็ดขาด

ภูมิบุตรยังได้รับสิทธิพิเศษทางการศึกษา ตั้งแต่การเก็บค่าเล่าเรียนในอัตราที่ต่ำกว่าคนเชื้อชาติอื่น ได้รับเงินอุดหนุน ทุนการศึกษา ฯลฯ ในขณะที่คนมาเลเซียเชื้อชาติจีน และอินเดีย ต้องดิ้นรน ขวนขวายหาเงินส่งลูกหลานเรียนหนังสือด้วยตนเอง เมื่อเรียนจบแล้วคนที่เป็นภูมิบุตรก็ยังได้รับสิทธิมากกว่าในการเข้ารับราชการ รวมทั้งได้รับการลดหย่อนและเงินช่วยเหลือในเรื่องการซื้อที่พักอาศัย

ในส่วนของการลงทุนและประกอบธุรกิจการค้า นั้น คนที่ไม่ใช่ภูมิบุตรไม่สามารถทำได้โดยอิสระ แต่จะต้องมีคนภูมิบุตรร่วมถือหุ้นด้วยตามอัตราส่วนที่กฎหมายกำหนด นอกจากนี้การแต่งงานข้ามเชื้อชาติกับคนภูมิบุตรก็ต้องได้รับจรรยาบรรณจากศาลอิสลามหรือศาลครอบครัวในรัฐนั้นๆ ก่อน ซึ่งในทางปฏิบัติแล้วเป็นไปอย่างยากลำบาก

นโยบายกฏมิตราเกิดขึ้นในยุคของการก่อตั้งประเทศมาเลเซีย ซึ่งในขณะนั้นเศรษฐกิจของประเทศตกอยู่ในมือของคนจีน ประกอบกับความหวาดเกรงภัยจากลัทธิคอมมิวนิสต์ที่ผ่านเข้าสู่มาลายาทางกลุ่มคนจีนที่ต่อต้านญี่ปุ่นในสมัยสงครามโลกครั้งที่สอง รัฐบาลมาเลเซียในเวลานั้นจึงหาทางแก้ไขด้วยการหาทางลดบทบาททางเศรษฐกิจของคนจีนในประเทศลง พร้อมกับเพิ่มโอกาสในการแข่งขันแก่คนมาเลย์ ซึ่งส่งผลให้เกิดการปฏิบัติที่แตกต่างกันต่อคนในประเทศเดียวกัน

มีผู้วิเคราะห์ว่า นโยบายกฏมิตรา นี้ เป็นนโยบายที่อาจจะทำให้เกิดความแตกแยกในระยะยาว หากเป็นโชคดีที่เศรษฐกิจของมาเลเซียในปัจจุบันมีความเจริญก้าวหน้า ทำให้คนเชื้อชาติต่างๆ ในประเทศพลอยได้รับอานิสงส์นี้โดยถ้วนหน้า แต่เมื่อใดที่เกิดปัญหาเศรษฐกิจอย่างรุนแรง ก็จะส่งผลกระทบต่อความขัดแย้งทางเชื้อชาติได้โดยง่าย โดยเฉพาะในเรื่องการเลือกปฏิบัติแบบสองมาตรฐานดังกล่าว

ดร.มหาธีร์ โมฮัมหมัด อดีตนายกรัฐมนตรีมาเลเซีย เองก็เคยให้สัมภาษณ์ยอมรับว่านโยบายกฏมิตราที่ตนให้ความสนับสนุนมาแต่ต้นนั้น มีข้อผิดพลาดหลายประการ โดยเฉพาะการทำให้คนมาเลย์ขาดความกระตือรือร้น และเคยชินกับการรับความช่วยเหลือจากรัฐบาล ขณะเดียวกันพรรคฝ่ายค้านทั้งพรรคที่เป็นของกลุ่มคนจีน และพรรคมุสลิม ซึ่งต่างก็ประกาศเจตนารมณ์ไม่เห็นด้วยกับนโยบายกฏมิตรา ก็ได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งรัฐบาลท้องถิ่นในรัฐต่างๆ เพิ่มขึ้น

ต่อคำถามว่ามาเลเซียจะอย่างไรกับเรื่องกฏมิตรา นี้ เพราะคงเป็นการยากในการที่จะแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงได้ คำตอบน่าจะอยู่ในถ้อยแถลงของนายนาจิบ ราซัค นายกรัฐมนตรีมาเลเซียคนปัจจุบัน ที่กล่าวในวาระวันสถาปนาประเทศมาเลเซีย เมื่อวันที่ 16 กันยายน 2553 ที่เพิ่งผ่านมาว่า “จะไม่สร้างความแบ่งแยกทางเชื้อชาติ และไม่สนับสนุนพวกที่มีความคิดสุดโต่ง”

เลียนมาเลเซีย

ภาพประกอบข่าว

คมชัดลึก : มีคนบอกกับผมว่ามาเลเซียเป็นชาติที่มีประวัติศาสตร์สั้นและมีปัญหาในเรื่องการหาสิ่งที่จะแสดงความเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง การมีประวัติศาสตร์สั้นนั้นไม่ได้มาจากการที่เพิ่งสถาปนาประเทศมาเลเซียเมื่อ พ.ศ.2506 หรือเมื่อ 47 ปีที่แล้ว

เพราะกลุ่มชนต่างๆ ที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานในดินแดนแหลมมลายูนั้นมีมาตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ เช่น ชาว Minangkabau ในรัฐเนกรีเซมบีลัน ที่มีสตรีเป็นใหญ่กว่าบุรุษ เป็นต้น หากเป็นด้วยประวัติศาสตร์ดั้งเดิมของคนมาเลย์นั้นแยกกันไม่ออกจากอินโดนีเซียและสยามซึ่งชนาบหัวท้ายของมาเลเซียอยู่ ประชากรส่วนหนึ่งของแหลมมลายูอพยพมาจากสุมาตราและเกาะอื่นๆ ของอินโดนีเซีย ทำให้มาเลเซียมีรากเหง้าทางเชื้อชาติ ศาสนา ภาษา และวัฒนธรรม ที่ใกล้เคียงกับอินโดนีเซีย ซึ่งไม่ใช่สิ่งที่มาเลเซียพอใจเท่าใดนัก และไม่อยากจะนับญาติกับอินโดนีเซียหรือสาวไปถึงที่ไปที่มาของตนเอง

รวมทั้งการที่อินโดนีเซียอ้างสิทธิเหนือดินแดนบางส่วนของมาเลเซียก็ทำให้ทั้งสองประเทศเกิดความตึงเครียดและการกระทบกระทั่งกันนับตั้งแต่มาเลย์ได้รับเอกราชจากอังกฤษ ในปี 2500 และรวมกับซาบฮ์ ซาราวัก บรูไน สิงคโปร์ เป็นประเทศมาเลเซียในเวลาต่อมา ก่อนที่บรูไนและสิงคโปร์จะแยกตัวออกมาตั้งประเทศของตัวเองในภายหลัง และความขัดแย้งลึกๆ ของประเทศทั้งสองก็ยังคงดำเนินต่อมาจนถึงเวลานี้ ซึ่งหากถามคนมาเลเซียถึงสาเหตุของปัญหา ก็มักจะได้รับคำตอบว่าเป็นเพราะอินโดนีเซียอิจฉามาเลเซียที่มีความเจริญก้าวหน้า ในทางกลับกันคนอินโดนีเซียก็มักจะบอกว่าคนมาเลเซียมีนิสัยชอบดูถูกอินโดนีเซีย ซึ่งเหตุผลทั้งสองฝ่ายต่างถือเอาความรู้สึกส่วนตัวเป็นเกณฑ์

สำหรับสยามนั้น ไม่ใช่เรื่องประวัติศาสตร์ทางชาติพันธุ์ แต่เป็นเรื่องประวัติศาสตร์ด้านดินแดน ที่ในอดีตกาลเคยมีอาณาจักรของคนที่ไม่ได้มาจากอินโดนีเซียในปัจจุบันปกครองดินแดนแถบนี้อยู่แต่เดิม ซึ่งปรากฏหลักฐานตามซากกำแพงเมือง โบราณสถาน และรูปเคารพต่างๆ รวมทั้งชื่อสถานที่หลายแห่งซึ่งมีรากคำหรือคำเงื่อนของภาษาไทย และในสมัยสุโขทัย สยามก็เคยมีอำนาจครอบคลุมแหลมมลายูแทบทั้งหมด และความพยายามที่จะไม่พุดถึงประวัติศาสตร์ในส่วนนี้ น่าจะเกิดในสมัยอังกฤษเข้ามายึดครองมลายูและหาทางสร้างความบาดหมางระหว่างอาณานิคมแห่งนี้ของตนกับประเทศสยาม

เมื่อไม่ต้องการเท่าความถึงอินโดนีเซียกับสยาม ก็เป็นผลให้ประวัติศาสตร์ของมาเลเซียสั้นลงไปโดยปริยาย

ในเรื่องของการแสวงหาเอกลักษณ์ของชาตินั้น โดยที่มาเลเซียประกอบด้วยประชากรหลักๆ 3 เชื้อชาติ คือ มาเลย์ จีน และอินเดีย ซึ่งมีวัฒนธรรมแตกต่างกัน และส่วนใหญ่ก็เป็นวัฒนธรรมเฉพาะของแต่ละเชื้อชาติซึ่งมีมาแต่เดิม ดังนั้นการหาเอกลักษณ์ร่วมของมาเลเซียจึงเป็นเรื่องที่ค่อนข้างยาก ดังนั้นจึงไม่ใช่เรื่องน่าประหลาดใจที่มาเลเซียจะถือว่า "ข้าวมันไก่" เป็นอาหารของมาเลเซีย ทั้งที่ทราบกันโดยทั่วไปว่าข้าวมันไก่เป็นอาหารของคนจีน และนำเข้ามาในมะละกา จะต่างกันก็ที่ข้าวมันไก่แบบมะละกานั้นปั้นข้าวเป็นก้อนกลมๆ เท่านั้น

ตอนนี้ก็เป็นทีหวั่นๆ กันว่า สักวัน "ต้มยำ" อาจะกลายเป็นอาหารมาเลเซียไป เพราะไม่ว่าจะไปไหนในมาเลเซีย ก็เห็นแต่ร้านอาหารที่ขายต้มยำมากกว่าร้านที่ขายข้าวมันไก่เสียด้วยซ้ำไปครับ

บรูไน

คมชัดลึก : เมื่อผมถามว่าจะอะไรคือหลักการแห่งชาติของบรูไน เพื่อนๆ นักเขียนและอาจารย์มหาวิทยาลัยชาวบรูไน ให้คำตอบในการสนทนาร่วมกัน ที่ทำเนียบเอกอัครราชทูต ณ กรุงบันดาร์เสรีเบกาวัน ตรงกันว่าหลักการแห่งชาติของบรูไนมี 3 ประการคือสุลต่าน ศาสนาอิสลาม และความเป็นมาเลย์ ซึ่งจากการที่ได้มีโอกาสสัมผัสดินแดนแห่งนี้ก็ทำให้เห็นว่าสิ่งที่เพื่อนนักเขียนและอาจารย์มหาวิทยาลัยเหล่านั้นกล่าวนั้นเป็นความจริงอย่างยิ่ง

โดยสุลต่านจะดำรงตำแหน่งพระราชาธิบดีและประมุขทางศาสนา แต่สำหรับพระราชาธิบดี ฮัสซานาล โบดเกีย มุขิซชาติน วาดดุลาร์ สุลต่านองค์ปัจจุบันของบรูไน นอกจากจะทรงเป็นประมุขของรัฐและศาสนาแล้ว พระองค์ยังเป็น "บิดาของประเทศบรูไนยุคใหม่" และผู้นำทางจิตวิญญาณของชาวบรูไนด้วย

ตามสภาพทางภูมิศาสตร์ บรูไนเป็นรัฐเล็กๆ ที่มีพื้นที่เพียง 5,765 ตร.กม.และชายฝั่งยาว 161 กม. ตั้งอยู่ทางเหนือของเกาะบอร์เนียว ติดกับรัฐซาราวักของมาเลเซีย ในอดีตบรูไนเคยมีอำนาจปกครองดินแดนส่วนใหญ่ของบอร์เนียว แต่เกิดการสู้รบภายในประเทศทำให้อ่อนแอลง และถูกอังกฤษเข้าครอบครองในศตวรรษที่ 18 ในปี 1929 ได้มีการค้นพบแหล่งน้ำมันในบรูไน และต่อมาในปี 1972 ก็มีการค้นพบแหล่งก๊าซธรรมชาติที่มีปริมาณมากที่สุดในโลก

เมื่อสุลต่านฮัสซานัลขึ้นครองราชย์ในปี 1986 ต่อจากพระราชบิดา ได้ทรงนำรายได้จากน้ำมันและก๊าซธรรมชาติบางส่วนมาพัฒนาประเทศในทุกๆ ด้าน โดยเฉพาะด้านสังคม การศึกษาและสาธารณูปโภค รวมทั้งทำให้บรูไนเป็นประเทศรัฐสวัสดิการเต็มรูปแบบที่ประชาชนจะได้รับการดูแลจากรัฐตั้งแต่เกิดจนตาย โดยไม่มีการเก็บภาษี ทรงเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของประชากรไปพร้อมกับกับการนำหลักการของศาสนาอิสลามมาเป็นจารีตปฏิบัติอย่างเคร่งครัดเพื่อทำให้บรูไนเป็นดินแดนแห่งสันติสุขอย่างแท้จริง

ในส่วนของวัฒนธรรม บรูไนมีความแนบแน่นกับวัฒนธรรมมาเลย์ ทั้งภาษาขนบธรรมเนียมประเพณี รวมถึงวิถีชีวิต ซึ่งทางการบรูไนได้ให้ความสำคัญในการที่จะรักษาวัฒนธรรมมาเลย์ให้ดำรงอยู่ต่อไป โดยเฉพาะในโลกปัจจุบันที่คนบรูไนรุ่นใหม่สามารถรับวัฒนธรรมจากต่างประเทศผ่านทางเครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์อย่างสะดวกสบาย

หากถามว่าผมมองเห็นอะไรอีกบ้างที่บรูไน ก็คงตอบได้ว่าการพบปะพูดคุยกับบุคคลหลายๆ คน ผมมองเห็น “โอกาสทอง” ของประเทศไทยในหลายๆ ช่องทาง แต่ทั้งนี้และทั้งนั้น เราก็คงจะต้องใส่ใจศึกษาบรูไนอย่างจริงจัง และให้ความสำคัญต่อบรูไนอย่างจริงจัง รวมทั้งแสดงความเป็นมิตรแท้ต่อกัน

ซึ่งทั้งหมดนี้ก็ไม่ใช่ว่าเรื่องยากหรือหยาบ เพียงแต่หน่วยงานของไทยและคนไทยต้องถอดแว่นสายตาวางออกเสียบ้างแล้วหันมาสวมแว่นสายตาสั้น เพื่อจะได้มองเห็นอะไรที่อยู่ใกล้ๆ ตัว ชัดเจนขึ้นครับ

*****